

MÅNADENS SJUKDOM

AFRIKANSK SVINPEST, ASF

Afrikansk svinpest orsakas av ett virus och finns för närvarande i Afrika, Kaukasien, Ryssland, Ukraina och på Sardinien. ASF är en så kallad *epizooti*, det vill säga en allvarlig, smittsam djursjukdom med stor spridningsförmåga, och den är anmälningspliktig. Alla arter av grisar, både vilda och tamsvin, kan smittas. ASF får stora ekonomiska konsekvenser i drabbade områden och för drabbade besättningar. Det finns inget fungerande vaccin eller behandling och internationellt har bekämpandet av sjukdomen därför en hög prioritet.

De tre afrikanska vilda gris-arterna, bland annat vårtsvin, kan bära på virus utan att visa några symptom. Europeiska vildsvin och tamsvin insjuknar med allt ifrån *perakuta* (plötsliga dödsfall) till *subkliniska* (inga påtagliga) symptom, beroende på mängd virus och virus-stam. Ofta insjuknar 40-85 % av grisarna med perakuta-akuta symptom. Virus förökas i lymfkörtlarna och sprids sedan via blod och lymfa till resten av kroppen. Virus kan finnas i blodbanorna i flera månader och blodcellerna skadas när grisens immunsystem försöker oskadliggöra det. De mest elakartade stammarna medför 90-100 % dödlighet medan vissa stammar "bara" ger en dödlighet på 10-30 %. De yngsta grisarna drabbas värst. Sjukdomen kan likna både klassisk svinpest och akut rödsjuka. I *akuta* fall ses hög feber, upphörd ätlust, försvårad andning, blödningar i hud och från kroppsöppningar, blåroda missfärgningar i huden, aborter, och en stor andel av dessa grisar dör. *Subakut* ses blödningar och grisens immunsystem är angripet och kraftigt försvagat.

ASF sprids direkt mellan grisarna, via vissa fästing-arter, eller via utfodring med okokt griskött. Insjuknandet sker 4-19 dagar efter smittillfället. Infekterade grisar kan utsöndra och sprida virus innan de själva visar kliniska symptom. Smittan sprids via urin och avföring, saliv, näs-, tår- eller vaginalsekret, blödande sår eller kött från infekterade grisar, och även via t.ex. injektioner. Överlevande grisar kan bära på virus i flera månader och virus kan också överleva flera veckor i avföring. Virus är känsligt för flera desinfektionsmedel och lösningsmedel (detergenter). Afrikanska vilda grisar kan bära på små mängder virus och sprida infektionen via fästingar. Virus kan överleva i okokt eller fryst kött, liksom i chark-varor, i närmare ett år men dör när köttet upphettas till 70°C. Flera exempel finns där smittan spridits till nya områden via utfodring med okokt matavfall, till exempel från flygplatser. Även vildsvin utgör en risk.

Vid misstanke om sjukdom är det viktigt att förhindra att virus sprids och därför måste alla förflyttningar av djur stoppas tills sjukdomen har uteslutits. En snabb diagnos via obduktion och blodprov är viktig! Det finns inga fungerande behandlingar eller vacciner utan samtliga djur i drabbade besättningar måste avlivas för att smittspridningen skall stoppas. Förebyggande åtgärder går ut på att förhindra smittspridning, det vill säga förhindra inköp eller förflyttning av djur från smittade områden eller områden med okänd infektionsstatus, förbud att utfodra med okokt matavfall, och att förhindra kontakter med vildsvin.

Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson
Box 7054
750 07Uppsala
Magdalena.Jacobson@slu.se